



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. VI. Patavium migrat: eo loco ùt se gesserit ab anno ætatis decimo octavo ad quartum usque & vicesimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

Franciscum nostrum majus aliquid promeruisse quam Martyres: quandoquidem non modò nullâ spe præmiî, sed etiam æternâ suppliciorum diritate menti propositâ, atque objectâ, in sancto tamen amore perstare constituit.

Ceterùm, postquam annos sex Lutetiæ exegerat, Philosophicum cursum felicissimo eventu e-
mensus, Sabaudiam reperit, egregiè memor ac-
cepti recens beneficii; unde jucundissimos illos
Psalmographi sensus assiduè pio, & religioso pe-
ctore iterabat: *Benedic, anima mea, Domino, & omnia
quæ intrâ me sunt, Nomini sancto ejus!* (d)

(d) Psalm. 102.

CAPUT VI.

*Patavium migrat: eo loco ut se gesserit ab
anno ætatis decimo octavo ad quar-
tum usque & vice simum.*

Cùm inde usque ab æternitate constitutum ef-
set adorandæ Dei providentiæ, quæ tantâ
curâ in Electorum suorum res invigilat, Franci-
scum nostrum, perinde atquè olim Jeremiam, (a)
constituere, verbis suis ejus in ore datis, *super gentes &
regna, ut evelleret, & destrueret, & disperderet, & dissipa-
ret, & edificaret, & plantaret*; eam mentem ipsius
parentibus injecit, ut tamen intimè illius consue-
tudine convictûque suavissimo delectabantur,
præcipuè ex quo Lutetiâ redierat, illam tamen ob-
lectationem abdicarent, filio rursus ad tempus
ablegato. Itaque Patavium illum misère, Juri Ci-
vili operam daturum: quâ in facultate eum miros
face-

(a) Jerem. 1.

faceret progressus, pertæsus tamen talis laboris & studii, quòd in eiusmodi commentationibus nihil se se objiceret menti jam addictæ Deo, nisi ad bona naturæ, quæ vocantur, pertinens, quorum quidem contemptionem jam tum in pio pectore Gratia ingeneraverat; Theologiæ studium arripuit, unde magis ac magis in Deum efferretur, atque ad amorem summæ illius bonitatis exarsceret; qui quidem amor, nunquam dicens *Satis est*, Franciscum sensim ad perfectius quoddam vitæ genus extimulabat: huncque motum animi ipse his ferè verbis & oratione exprimebat: *Cur tandem veni huc? hominis dies tam breves sunt, ut inani cuidam umbra per similes esse videantur; quantâ ergo provisione in id incumbere quisque debet, ut eos ritè collocet, & insumat? Age, ut amur otio hócce brevi, quod suppeditat nobis Deus, Quantus verò angor mentem hanc in discessu è vita torqueret, si quæ occasiones tam multæ rei bene gerendæ ad æternitatem, ultro se offerunt, eas negligere? quo autem consilio, Dominus Deus animum meum tam vehementer ad Christiani officii perfectionem incitat & impellit, nisi ut tam benignè vocantem sequar, & viam mandatorum ejus curram, postquam cor meum dilatavit?* (b) Nimirum gigas Franciscus erat, exultans ad currendam viam cœli, unde primos hauserat motus. Eam in rem, ibidem Patavii, Sacerdotem delegit è Societate Jesu, cui se moderandum permitteret, virum apertè religiosum: ex ejus consilio hæc sibi ipse ad quotidianæ vitæ rationes præscripsit.

“ Manè quidem, statim atquè evigilavero, gratias Domino Deo meo agam, in hæc verba: *Matutinis meditabor in te, quia fuisti adjutor meus:* (c)

(b) Psal. 118. (c) Psal. 62.

tum pium quiddam pro temporis diversitate
 meditatus, desinam in hanc sententiam: *Quoni-*
am non Deus volens iniquitatem tu es, (d) ab omni
 peccato refugiam pro viribus, Nullum diem
 sinam elabi, quin augustissimo Missæ sacrificio
 intersim, hæc mecum revolvens: *Venite, & vide-*
te opera Domini, quæ posuit prodigia super terram. (e)
 Quòd si fortè per occupationes minùs licuerit
 interdiu dare meditationi operam, eam in rem
 aliquid nocturni temporis suffurabor, hæc mihi
 canens: *Ecce Sponsus venit, exite obviam ei. (f)*

Orationum jaculatoriarum formulæ hæc mi-
 hi frequentes erunt: *Domine, nisi custodieris ani-*
mam meam, frustra vigilat qui custodit eam. (g)
Ad te levavi animam meam: Doce me facere volunta-
tem tuam; quia Deus meus es tu: Spiritus tuus bonus
deducet me in terram rectam. (h)

Reminisce frequens, motionum piarum,
 quascunque mihi Deus inter meditandum in-
 jecerit.

Illud etiam attentè perpendam, imbellis &
 fracti animi esse, in Creatoris offensionem ob-
 creatum aliquem, aliquidve, ex persuasione,
 odio, metu cujusquam incurrere: cum enim no-
 tum perspectumque sit cuilibet, summum illum
 Dominum ob infinitam bonitatem dignissimū
 esse, cui omnes summâ cum veneratione oble-
 quantur & serviant; planè fieri nequit, ut tanta
 Majestas contemnatur, nisi ex abjecti animi im-
 becillitate: cur igitur æquissimas illius leges
 violem, ad damna, incommodaque corporis,

aut

(d) Ps. 5. (e) Ps. 41. (f) Matt. 25. (g) Ps. 126. (h) Ps. 142

“ aut ad honoris fortunarumve jacturam decli-
 “ nandam? Nam quid tandem nocere homines,
 “ aut omnino res creatæ possunt? conatus sanè
 “ omnes suos exerant in me improbi, *Dominus*
 “ *adjutor meus*: obloquantur mihi loquentes iniqua:
 “ nihili facio inanes obrectationes: qui sedet super
 “ *Cherubim*, protector meus est: me meaque infi-
 “ nitæ illius bonitati committo prorsus, sollicitu-
 “ dinem omnem meam projiciens in eum, quid-
 “ quid sim, quidquid me esse velit. Etiam, mi
 “ Deus, mi Domine, etiam: posco id mihi con-
 “ tingat, ut *omnibus diebus vitæ meæ faciam voluntatem*
 “ *tuam*, utque in perpetuum, vitæ meæ, animus, spi-
 “ ritus, cor, memoria, mens, voluntas, tibi ser-
 “ viant, teque colant, & venerentur,

“ In consuetudine cum proximo, nihil in te
 “ committam, Deus meus: in illud verò incum-
 “ bam sedulò, ut in firmo destinatòque consilio
 “ uni tibi placendi, modestus sim, sine petulantia;
 “ liber, sine levitate; comis, sine affectatione; sin-
 “ cerus, sine dissimulatione; omnibus amicus,
 “ paucis familiaris, pauca loquens, eaque semper
 “ sanctè, & fructuosè.

Nec verabant tam sanctæ exercitationes, quin
 quotidie horas quatuor Theologiæ impenderet,
 Jurisprudentiæ totidem; quæ cum licentiores qui-
 dam juvenes ac penè impii, sic interpretarentur, ut
 de severiori illa disciplina morum secùs judica-
 rent, ac veriæquique ratio ferebat, tam sanctas ex-
 ercitationes aut stupori ingenii, aut pusillo fractò-
 que animo tribuentes; auli sunt per summum ne-
 fas, tantæ innocentæ objicere laqueos, Francis-
 que

que virtutem periculosâ fraude periclitari. Illum ad celeberrimum quemdam Doctorem deducendi specie, deducunt in ædes nequissimæ meretricis. Vix pedem intulerant fraudulentæ familiares, cum abscedunt sensim alii ex aliis, Francisco haud advertente, donec solum se ac destitutum cum procaci muliercula vidit, quò validiùs misera castum juvenem ad flagitium sollicitaret. At is Gratiâ rectus, quæ perpetuò purum illud pectus occupabat, fultusque sanctæ Deiparæ patrocínio, ad quam, tanquam ad fidissimam protectricem, confugit in tempore, vicit, expugnavitque Tartarum: impudentem mulierculam repulit, objurgataeque severiùs in caput sudem ardentem librat, conjicitque, & vultum conspuít, æmulus utique S. Thomæ Aquinatis, à quo patem victoriam in eodem certaminis genere relatam produnt illius Vitæ Scriptores: ita Angelici Doctoris eruditionem sectatus, Angelicæ quoque castimonix decus haud impar nactus Franciscus est.

At Asmodæus furens idcirco vel maximè, quòd ab adolescente victus esset, fraudem alteram intentat: neque enim immeritò Cassiodorus tradidit, quòd sapiùs vincitur, eò magis illius furorem accendi: Sanctus autem Petrus Chrysologus, egredientes vitæ secularis illecebras, grandiores congressus expectare debere. (i) Femina tam opulenta quàm impudica, montes, quod ajunt, aut eos pollicetur cuidam è Francisci familiaribus, si modo juvenem domum suam perduceret. Cùm annuisset miserimus sequester, Franciscòque mentionem rei injecisset, ille prudens sicut serpens,

(i) In Epist.

non tulit pravam molitionem, sed zelo æstuans,
 inconsultum sodalem hæc oratione castigavit:
 “ *Discedite à me operarii iniquitatis: (k)* nec te pudeat
 “ perfidiosissime amicorum, ad flagitiū me invitare
 “ et te, qui eundem me, si, quod Deus omen avertat,
 “ illius essem affinis, asperrimè objurgare debueras?
 “ Abi sanè: precare ignoscat tibi Dominus:
 “ ei verò infelicissimæ verbis meis dicito, habeat
 “ sibi munera sua: ego quidem, vel si ad manum
 “ cam res mihi redierit, nunquam, propitio Do-
 “ mino, opes sempiternæ animæ saluti antepo-
 “ nam: tu cave ne unquam aures meas tam indi-
 “ gna oratione verberes. Abi, & jam amplius noli
 “ peccare. Quæ oratio & Satanæ emissarium &
 “ Satanam ipsum fugavit: declatavitque, frustra il-
 “ lum tentationum jaculis petere mentes puras at-
 “ que integras, quæ diffusæ sibi, imbecillitateque sua,
 “ Jesu Christo adhærescunt.

Ex eo verò tempore intelligens fortis athleta,
 quanta quàmque assidua cautio & vigilantia ad-
 hibenda sibi esset ad tuendam castimoniam; vo-
 luntarias corporis afflictationes intendere, jeju-
 nia, verberationes cruentas, cilicia, vigiliæ, preca-
 tiones: sed non diù viribus animi respondere po-
 tuit robur corporis: ex illa tam multiplici eadem
 & tam acri afflictatione morbum contraxit tam
 gravem, ut exhaustus exsuccusque, de vita periculi-
 tatus sit. Hic verò quos sensus animo conderet
 quàmque aptus ex Dei voluntate esset, enituit per
 illustrem in modum: nam cum ex eo quæreret
 cui moderandos annos Francisci juveniles, paren-
 tes tradiderant, Num in morte, æquè ac in vi-

(k) *LUC. 13.*

morem gerere summo Domino vellet? ita respon-
dit, ut verissimum esse in se ipse ostenderit, quod
à S. Augustino traditum est, *Nihil tam durum, tam
ferreum esse, quod non amoris igne vincatur*: (l) colle-
ctis enim in vocem, virium reliquiis, Enimve-
rò, inquit deploratus noster: nihil aliud concu-
pisco, nisi ut cum illo jungar: *paratum cor
meum* ad quidlibet, quod de me statuere Domi-
no Deo meo collibitum fuerit, seu vivere me
velit diutiùs, seu jam nunc mortè defungi: in eo
repositam felicitatem meam duco, ut cum illo
aut vivam, aut emoriar. *Dominus illuminatio mea:*
*quem timebo? si consistant adversum me castra, non ti-
mebit cor meum.* (m) Illud unum opto, quod sin-
gulare solatium hoc extremo vitæ tempore al-
laturum est, ut scilicet, statim atque animam e-
gero, corpus meum tradas Medicis Chirurgis-
que, in anatomen dissecandum: quò, quando-
quidem nihil in vita contuli ad publicas utili-
tates, saltem post mortem valeat donum hoc ce-
voluntarium ad amolienda dissidia, quæ inter-
cedere sæpenumerò, ad cædes usque, solent in-
ter demortuorum propinquos, & juvenes eos
qui Medicæ facultati dant operam, quorum
nonnulli refodiunt clam corpora ad dissectio-
nem illam.

Ita caritatis sensum ad ea ipsa protendens, quæ
non nisi post mortem essent eventura, spiritum,
eor, vitam omnè prorsus permittens ei, à quo cun-
cta acceperat; fide, spe, caritate plenus extremæ
Sacramenta suscepit, animo ad eum modum com-
parato,

(l) De Moribus Ecclesiæ, cap. 22. (m) Psal. 26.

34 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
parato, quem Jesus Christus præsens candidissi-
mæ menti suggerebat, ex meditatione Crucis illius,
in qua spiritum ipse emiserat: quo tempore exi-
guæ vitæ, ut putabantur, reliquæ, in eas tantum
voces referere os sinebant: *Desiderium habeo dissolvi,
& esse cum Christo: (n) hoc est, Ponderus ejus amor ejus
erat, ex S. Augustino: (o) in morte æquè & in vita
Francisci motus omnes Deum respiciebant; nec
moti metuebat, nec optabat vivere, unum illud
votis omnibus exposcens, ut Deo adhæreret.*

(n) Philip. 1. (o) 13. Confess. cap. 9.

C A P U T VII.

*Revalescit: cepisset Doctoratum: quàm re-
ligiosè se Romæ & Laureti gesserit,
in Sabaudiam rediens.*

MORBI corporis, quibus Sancti conflictan-
tur, sæpe medentur mentibus improborum
ac si frequenter justos videremus in cruciatibus
disceremus ferè semper, quæ medicina mentiunt
ulceribus facienda sit. Etenim æquitas illa animi
quam amici Dei, dum ægro sunt corpore, præse-
ferunt, eos ipsos qui impotentius se se eo tempore
gerere solent, erudit ad constantiam. Prætermis-
to tamen partem haud exiguam documentorum
quæ sanè præclara Franciscus noster re magis quàm
verbo exhibuit toto morbi illius tempore. De illo
eodem, ubi conclamatus semel à Medicis est, factu
sit dicere cum Psalmographo: (a) *Non morietur, se
vivet; verbisque & factis divinæ bonitatis opera
narrabit, momenta cuncta vitæ subsequentiis amol-*

(a) Psalm. 117.